

ارتقاء یادگیری درس آداب و مهارت های زندگی رسانه ای

پریا محمودی^۱، عادل سلیمانی^۲، کوثر میرحسینی^۳، ستایش جعفری^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی، مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه

اداره آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه، آموزشگاه دخترانه متوسطه اول فضیلت

Paryamahmoodi2000@gmail.com

۰۹۲۲۰۵۲۶۸۴۵

^۲ دکتری، آموزش مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه

^۲ اداره آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه، آموزشگاه دخترانه متوسطه اول فضیلت

adelsoleimaniiii@gmail.com

۰۹۹۲۱۶۴۵۴۱۷

^۳ دانشجوی کارشناسی، مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه

^۳ اداره آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه، آموزشگاه دخترانه متوسطه اول فضیلت

mirhoosseinii@gmail.com

^۴ دانشجوی کارشناسی، مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، کرمانشاه

^۴ اداره آموزش و پرورش شهرستان کرمانشاه، آموزشگاه دخترانه متوسطه اول فضیلت

Setayeshjafari1986@gmail.com

چکیده:

از مهمترین ابزارهای امروزی دانایی، رسانه ها هستند. رسانه، «هر نوع واسطه یا مجاری انتقال پیام است که از طریق فرستنده اعمال می شود. نمی توان نقش رسانه های جمعی و خصوصاً رادیو، تلویزیون و اینترنت را در زندگی امروزی نادیده گرفت، بلکه باید به دنبال فرهنگ سازی بود. لذا هدف کلی پژوهش حاضر که به صورت کیفی از نوع درس پژوهی انجام شده است، تسهیل یادگیری درس «آداب و مهارت های زندگی رسانه ای پایه هشتم» در مدرسه فضیلت واقع در شهرک معلم در شهرستان کرمانشاه اجرا شده است. این درس پژوهی با رویکرد مشارکتی توسط تیمی ۵ نفره با موضوع مذکور به اجرا درآمد. جامعه آماری پژوهش حاضر ۲۸ نفر دانش آموز دختر پایه دوم متوسطه اول دبیرستان فضیلت بودند. داده های این مطالعه به کمک مصاحبه نیمه ساختارمند و مشاهده مستقیم توسط اعضای تیم پژوهش در دو مرحله نقد و بررسی جمع آوری گردید تا داده های گرد آوری شده به اشباع نظری برسد. اعضای تیم مذکور در دو مرحله و در قالب دو تدریس اول و دوم با استفاده از روش تدریس اعضای تیم و بارش فکری در طرح درس اول و روش تدریس ساختن گرایی در تدریس دوم، به بررسی طرح درس و اجرای آن پرداختند. تجزیه و تحلیل داده ها توسط کد گذاری متعارف باز، محوری و گزینشی صورت گرفت. در نهایت ۸۱ کد باز؛ ۱۲ کد محوری و ۴ کد گزینشی استخراج گردید. نتایج نشان داد که عواملی نظیر: مهارت مدیریت فضای آموزشی، مهارت استفاده از مواد آموزشی، مهارت فن بیان، مهارت سخنوری، مهارت زبان بدن، برقراری ارتباط عاطفی، خود کنترلی، آراستگی، مهارت کلاس داری، بازخورد های اجرایی، تعامل و مشارکت گروهی، محتوای آموزشی در ارتقاء یادگیری دانش آموزان تاثیر مستقیم دارد.

واژگان کلیدی: درس پژوهی، توسعه حرفه ای، کیفیت تدریس، تفکر و سبک زندگی

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بشر از آغاز خلقت همواره در پی یادگیری بوده و یادگیری سرآغاز نیاز به تکامل است. بدیهی است که هر چه علم و دانش بشری تکامل و توسعه بیشتری پیدا کند نیاز به تحول در یادگیری بیشتر خواهد شد (عبدالله زاده، ۱۳۹۲). معلم با توجه به نفوذ معنوی و نقش الگویی خود در بین دانش آموزان، به عنوان رکن اصلی در پیشبرد این هدف محسوب می شود. معلم با محتوایی که در اختیار او قرار داده می شود برای رسیدن به هدف تلاش می کند، از جمله ملاک هایی که در گزینش و رایه محتواهای تربیتی مورد توجه قرار می گیرد ملاک های اخلاقی است. راهکارهای زمینه سازی تربیت اخلاقی در آموزش و پرورش، با تاکید بر روش های آموزش اخلاق، همراه با نمونه هایی از سیره پیامبر(ص) و اهل بیت (ع) در سه دسته اخلاق گرای، پاک سازی اخلاقی و زیباسازی اخلاقی ارائه گردید (حامد مقدم، ۱۳۹۴).

فرهنگ پذیری و جامعه پذیری از جمله اصلی ترین و مهم ترین کارکردهای نهاد تعلیم و تربیت به حساب می آید؛ چراکه مهمترین ساز و کار برای شکل گیری هویت محسوب میشوند. شکل گیری هویت هم از جمله مهمترین اهداف تعلیم و تربیت به حساب می آید. از سوی دیگر، معلم از جمله مهمترین و مؤثرترین عناصر در فرایند تعلیم و تربیت است. بنابراین، معلم در فرایند فرهنگ پذیری، جامعه پذیری و شکل گیری هویتی به ویژه هویت فرهنگی دانش آموزان نقش کلیدی دارد. (شمشیری، ۱۳۹۶)

پژوهش کیفی زمینه تشریحی و تحلیلی بین رشتهای از تحقیقات است. پژوهشگر کیفی غالباً از روندهای تجزیه و تحلیل غیرآماري برای ایجاد اطلاعات از دادههای جمعآوری شده در زمینه مشاهدات، مصاحبه های ساختاری، گروههای متمرکز، موردی، تجزیه و تحلیل اسناد و سایر منابع، که لحظاتی عادی پیچیده و مفاهیم را در سطح افراد توصیف مینماید، استفاده میکند. (مترجم: میرمالک، سیدعباس)

درس پژوهی رویکردی همکاری محور به توسعه حرفه ای معلمان است که از کشور ژاپن منشا گرفته است (فرناندز و یوشیدا، ۲۰۰۴؛ لوئیس و تسوچیدا، ۱۹۹۸؛ استیگلر و هیئرت، ۱۹۹۹). در سال های اخیر درس پژوهی به عنوان الگوی موثر برای ایجاد تحول در آموزش از طریق تولید و ترویج دانش حرفه ای معلمان روشنگر جهت گیری های متفاوتی از اقدامات معمول در این حوزه است. این پژوهش ها بیشتر بر مدرسه و کلاس درس استوار است و می کوشد معلمان را بیش از پیش در تصمیم گیری های مربوط به شیوه های بهبود کیفیت آموزشی مدارس مشارکت دهد (صفاریان و همکاران، ۱۳۸۹).

درس پژوهی الگوی ژاپنی پرورش حرفه ای معلمان در مدرسه است و در عمل به گسترش فرهنگ یادگیری در مدرسه یاری می رساند و محیطی را فراهم می سازد تا معلمان از یکدیگر بیاموزند، دانش حرفه ای خود را انتقال دهند، به بازبینی و باز اندیشی در رفتار آموزشی و تربیت خود بپردازند و بیش از پیش به نیازها و نحوه تعامل با دانش آموزان توجه کنند (خاکبازان و همکاران، ۱۳۸۹). اولین گام در هر کار پژوهی تعیین موضوعی است که قرار است روی آن کار کنید این مرحله مسیر بعدی شما را در کار پژوهی تعیین خواهد کرد. دومین گام برای کمک به شکل گیری ایده ها و برنامه های نوآورانه در مورد موضوع پژوهی، طراحی سوال های پژوهش مناسب است. سومین گام انتخاب روش پژوهش است (گلستانه، ۱۳۹۹).

آموزش و پرورش همواره با این انتقال روبرو بوده است که نظام آموزشی به بچه ها همه چیز را یاد میدهد غیر از درسهای زندگی شاید به همین علت بوده که سازمان جهانی بهداشت نظام های آموزشی و صاحب نظران تربیتی از سال ۱۹۹۳ به فکد طراحی برنامه ای تحت عنوان مهارت های زندگی (سبک زندگی) افتاده تا به دانش آموزان یاد دهند که چگونه با مسائل فردی، بین فردی یا فردی - اجتماعی برخورد منطقی و عاقلانه از خود نشان دهند (رستمی نسب و همکاران، ۱۳۹۴).

برای رسیدن به این اهداف اقدامات مختلفی انجام شده است که یکی از آنها تالیف کتاب تفکر و سبک زندگی است به عبارتی این کتاب به دلیل وجود خلاء مذکور در نظام آموزشی طراحی و تالیف شده است (سرابی و احمدی، ۱۳۹۸). در عصر حاضر و با توجه به

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

تلاقی دو پدید بسیار مهم رسانه و فناوری در عرصه فرهنگ جهانی، روش های یادگیری ما درباره دنیا نیز در این فرهنگ به چالش کشیده شده و آموزش، معنا و مفهوم دیگری پیدا کرده است. بدین معنا که دیگر صرف توانایی خواندن و نوشتن کلمات چاپی برای سواد داشتن کافی نیست؛ بلکه افراد باید توانایی تحلیل انتقادی تصاویر قدرتمند فرهنگ چند رسانه ای را داشته باشند و با اشکال و شیوه های رسانه ای مختلف عقاید خود را بیان کنند. در عصر ارتباطات و اطلاعات و فور انواع برنامه ها و پیامها و هجوم آنها به سمت مخاطبان ایجاب میکند که آنها به دانشی برای انتخاب پیام ها و برنامه های مناسب رسانه ای مجهز باشند تا از حالت انفعال و مصرف کننده صرف خارج شوند و بر اساس نیازهای اطلاعاتی خودشان دست به انتخاب بزنند، نه این که خود را در معرض هرگونه پیامی قرار دهند. افزایش توانایی گزینش و انتخاب و رویارویی با این فرآیند پیچیده و فراگیر از طریق تکوین و تکامل سواد رسانه ای قابل حصول تلقی میشود. همزمان با ورود به قرن حاضر، دستگاه های اطلاعاتی و ارتباطاتی به طور فزایندهای دچار پیچیدگی و همه جانبه گرایی شده اند. این پیچیدگی ها موجب شده اند تا پیام های تولید شده توسط رسانه ها جمعی، مخاطبان خود را در گوشه و کنار جهان دچار نوعی سردرگمی و تردید در انتخاب پیام ها کنند، بنابراین ضرورت شناخت منتقدانه از رسانه ها در حوزه آموزش سواد رسانه ای به مثابه تفکر منتقدانه برای درک تولیدات رسانه جمعی بسیار ضرورت دارد (عبدلی و همکاران، ۱۳۹۷)

از آنجا که رسانه ها به عنوان فرد یا گروه، از گسترده ترین و مهم ترین مبادی معرفتی بشر شده اند، از مؤثرترین عوامل فرهنگ ساز به شمار می روند و در «اصلاح و افساد جامعه» نقش بسزایی دارند. از مهمترین ابزارهای امروزی دانایی، رسانه ها هستند. رسانه، «هر نوع واسطه یا مجاری انتقال پیام است که از طریق فرستنده اعمال می شود. زندگی در دنیای امروز بدون رسانه قابل تصور نیست. لذا نمی توان نقش رسانه های جمعی و خصوصاً رادیو، تلویزیون و اینترنت را در زندگی امروزی نادیده گرفت، بلکه باید به دنبال فرهنگ سازی بود. لذا هدف کلی پژوهش حاضر که به صورت کیفی از نوع درس پژوهی انجام شده است، تسهیل یادگیری درس «آداب و مهارت های زندگی رسانه ای پایه هشتم» در مدرسه فضیلت واقع در شهرک معلم در شهرستان کرمانشاه اجرا شده است.

۲- روش شناسی :

هدف کلی پژوهش کیفی حاضر که از نوع کیفی بوده و با رویکرد درس پژوهی مشارکتی انجام شده است، تسهیل یادگیری درس خویشتن داری کتاب تفکر و سبک زندگی پایه هشتم است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۲۸ دانش آموز دختر متوسطه اول دبیرستان فضیلت واقع در استان کرمانشاه می باشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختار مند و مشاهده مستقیم توسط اعضای تیم ۵ نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد، بررسی و جمع آوری گردید تا داده ها به اشباع نظر برسد. اعضای این تیم درس پژوهی در دو مرحله و در قالب دو تدریس اول و دوم به بررسی طرح درس و اجرای آن پرداختند. با توجه به بررسی های انجام شده از سوی پژوهشگران نقاط ضعف و نکاتی در مورد تدریس اول که با روش بارش فکری تدریس گردید بیان شد و پس از اصلاحات و نقاط ضعف و قوتی که نسبت به طرح درس اول صورت گرفت، تدریس دوم درس نیز با رویکرد مشارکتی فعال و روش ساختن گرایی اجرا شد.

۳- بحث درباره یافته ها

هدف کلی پژوهش کلی حاضر که از نوع کیفی بوده و با رویکرد مشارکتی انجام شده است، تسهیل یادگیری درس (آداب و مهارت های زندگی رسانه ای) کتاب تفکر و سبک زندگی پایه هشتم است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۲۸ دانش آموز دختر پایه دوم متوسطه اول دبیرستان فضیلت واقع در استان کرمانشاه می باشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختار مند و مشاهده مستقیم توسط اعضای تیم ۴ نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد، بررسی و جمع آوری گردید تا داده ها به اشباع نظر برسد. اعضای این تیم درس

پژوهی در دو مرحله و در قالب دو تدریس اول و دوم به بررسی طرح درس و اجرای آن پرداختند. با توجه به بررسی های انجام شده از سوی پژوهشگران نقاط ضعف و نکاتی در مورد تدریس اول که با روش بارش فکری تدریس گردید بیان شد و پس از اصلاحات و نقاط ضعف و قوتی که نسبت به طرح درس اول صورت گرفت، تدریس دوم درس نیز با رویکرد مشارکتی فعال و روش ساختن گرایی اجرا شد.

زمانی که سوالی پرسیده می شود به افراد کمی اجازه ی اظهار نظر کردن در رابطه با سوال داده می شد و همین باعث می شد بسیاری از اندیشه ها ناگفته بماند.

طرح درس روزانه ۱

طرح درس روزانه درس آداب و مهارت های زندگی رسانه ای			
مشخصات کلی	شماره طرح درس: ۱	موضوع درس: آداب و مهارت های زندگی رسانه ای	تاریخ اجرا: ۱۴۰۱/۰۸/۲۴
	مدت اجرا: ۱۵ دقیقه		
هدف کلی	مجری: پریا محمودی	کلاس: دوم متوسطه اول (هشتم)	تعداد فراگیران: ۲۸ نفر
	مکان: مدرسه فضیلت		
الف: قبل از تدریس			
اهداف بر اساس تلفیقی از هدف نویسی برنامه درسی ملی و طبقه بندی جدید بلوم			
هدف کلی	آشنایی با معنا و مفهوم سواد رسانه ای و مهارت های بهره گیری از رسانه ها		
اهداف مرحله ای	۱- مفهوم رسانه و پیام و تفاوت این دو را با یکدیگر بیان کند. ۲- مفهوم رسانه های جمعی و سواد رسانه ای را توضیح دهد. ۳- دلایل ضرورت آشنایی با سواد رسانه ای را فهرست کند. ۴- انواع رسانه ها را نام ببرد. ۵- برخی از محاسن و محدودیت های رسانه های جمعی را بیان کند. ۶- مهارت های بهره گیری از رسانه ها را نشان دهد.		
هدف های رفتاری آموزشی	اهداف (با رعایت توالی محتوای درسی) انتظارات در پایان آموزش		
	عناصر برنامه درسی ملی تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق	حیطه و سطح در بلوم	عناصر عرصه ارتباط با

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

خلق ت	خل ق	خدا	خود			
			*	تفکر و تعقل	شناختی / دانش	دانش آموز باید بتواند مفهوم سواد رسانه ای را در ۲ دقیقه تعریف کند.
	*			تفکر و تعقل	شناختی / درک و فهم	دانش آموز باید بتواند مزایا و معایب رسانه را بدون استفاده از کتاب در کلاس مطرح کند.
			*	تفکر و تعقل	شناختی / تجزیه و تحلیل	دانش آموزان باید قادر باشند نمودار صفحه ۵۰ را تجزیه و تحلیل کند.
	*			ایمان و باور	عاطفی / ارزش گذاری	در برخورد با رسانه های مختلف حریم خود و دیگران را رعایت کند.
			*	ایمان و باور	عاطفی / سازمان بندی	دانش آموز باید به یک ثبات زمانی مناسب برای استفاده از رسانه دست پیدا کند.
	*		*	ایمان و باور	عاطفی / واکنش	از دانش آموزان بخواهیم به صورت داوطلبانه تجربه ی خود را از مطالعه ی کتاب های مورد علاقتان در کلاس بیان کند.
		*	*	عمل	روان حرکتی / تقلید	از دانش آموزان بخواهیم در خواندن قرآن به عنوان مهم ترین رسانه مسلمان ها دقت کنند.

<p>رئوس مطالب</p>	<p>آشنایی آداب و مهارت های زندگی رسانه ای آشنایی با معنا و مفهوم سواد رسانهای و مهارتهای بهره‌گیری از رسانه ها آگاهی از محاسن و محدودیتهای رسانه های جمعی</p>
<p>مواد و رسانه‌های آموزشی</p>	<p>تابلو آموزشی، تخته پاک کن، فایل pdf کتاب درسی، فایل pdf کتاب راهنمای تدریس، خودکار، دفتر، اینترنت، تلفن همراه</p>
<p>پیش بینی رفتارورودی</p>	<p>رفتار ورودی، مهارت‌ها و توانایی‌هایی است که شاگردان باید قبل از شروع یک فعالیت آموزشی از خود نشان دهند تا بتوانند با موفقیت به هدف‌های اجرایی دست یابند. اگر معلم از میزان معلومات و مهارت‌های شاگردان خود مطلع نباشد، ممکن است پیچیدگی مطالب آموزشی را بدون توجه به توانایی‌ها و قابلیت‌های شاگردانش انتخاب کند. از طریق ارزشیابی تشخیصی می‌توان مشخص کرد که شاگردان معلومات، توانایی‌ها و مهارت‌های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند یا خیر. در حقیقت، معلم قبل از شروع درس جدید باید اطمینان حاصل کند که دانش‌آموزان مطالب درس قبل، به خصوص مطالبی که دانستن آن‌ها برای درس جدید پیش‌نیاز محسوب می‌شود را می‌دانند روانشناسان معتقد هستند که رفتار ورودی بر آمادگی فرد برای یادگیری رفتاری تازه دلالت دارد. به عبارت دیگر، آنچه فردی قبلاً یاد گرفته است یا آنچه برای شروع به یادگیری مطلبی تازه باید یاد گرفته باشد، رفتار ورودی او نامیده می‌شود. به همین دلیل به هر طریق که لازم می‌داند باید از پیش دانسته‌های دانش‌آموزان ارزشیابی به عمل آورد. با پرسش در مورد رسانه و تعریف آن تشخیص داده می‌شود که دانش آموز تا چه اندازه در رابطه با این مفهوم آشنا هستند.</p>
<p>ایجاد ارتباط اولیه</p>	<p>معلم در میزند با تبسم و روی گشاده وارد کلاس میشود و با آرامش و بدون شتاب و اضطراب کلاس را با نام و یاد خدا شروع کرده و پس از سلام احوال پرسسی با دانش آموزان؛ معلم در می یابد که دانش آموزان آمادگی دریافت اطلاعات جدید را دارند یا خیر.</p>
<p>گروه‌بندی، مدل و ساختار کلاسی</p>	<p>ظاهر کلاس درس باید برای دانش‌آموزان جذاب و کاربردی باشد. نحوه چیدن وسایل، شکل میزها و راحتی صندلی‌ها نیازمند توجه و دقت ویژه‌ای است و ظاهر هر کلاس با توجه به پایه تحصیلی، نیاز دانش‌آموزان و اهداف آموزشی معلم باید متفاوت از یکدیگر باشند. گروه های کلاسی به ۷ گروه ۴ نفره تقسیم شدند. چیدمان نیمکت ها به صورت ردیفی است. میز معلم در بالای کلاس و در امتداد ردیف وسط نیمکت ها قرار دارد.</p>

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

<p>یک شروع خوب، روان و موفقیت آمیز تاثیر مثبت و در مقابل یک شروع ملال آور، نامفهوم و خسته کننده، تاثیر منفی بدنبال دارد. معلم ماهر میداند که مسئله شروع درس به کلمات مقدماتی و اولیه قصه گو شباهت دارد که توجه و علاقه خواننده باید در آغاز داستان برانگیخته شود. داستان گوی ماهر و مسلط می داند که چگونه توجه خواننده را در چند جمله اول جلب نماید. برای ایجاد انگیزه به طور صحیح و مثبت قبل از هر چیز خود معلم باید آماده سازی دانش آموزان را قبول داشته باشد و در جهت تکمیل سازی این روند تلاش کند. او نباید تمام توجه را به تدریس اصلی معطوف سازد بلکه باید با آماده سازی بچه روند رو به رشد تریس را بهبود بخشد.</p> <p>معلم با طرح چند سوال حس کنجکاوی، جستجوگری و تمایل به اکتشاف در شاگردان را تقویت میکند.</p>	<p>روش ایجاد و تداوم انگیزه</p>
<p>ارزشیابی آغازین به منظور اندازه گیری رفتار ورودی یا مهارتها و دانش های پیش نیاز یادگیری درس تازه به کار می رود. از طریق سنجش رفتاری ورودی معلوم می شود که یادگیرندگان برای یادگیری هدف ها و محتوای درس تازه آمادگی های لازم را قبلاً کسب کرده اند یا خیر و دیگر اینکه برای تعیین میزان اطلاعات یادگیرندگان از مطالبی که قرار است به آنان آموزش داده شود به اجرا درمی آید.</p> <p>معلم با مطرح کردن سوالاتی با مضمون (رسانه چیست و استفاده شما از آنها تا چه اندازه و به چه صورتی است؟) ارزشیابی آغازین را انجام می دهد.</p>	<p>ارزشیابی آغازین</p>

تلفیقی از روش های :

اعضای تیم (اساس روش تدریس مبتنی برهمیاری، همیاری در یادگیری است و اساس یادگیری از طریق همیاری، تشکیل تیم های یادگیری است. این روش سبب جلوگیری از گوشه گیری، از خود بیگانگی، بی هدفی، و ناراحتی در فعالیت های جمعی می گردد و سبب بالا رفتن حس اعتماد به نفس شده و روابط بین فردی دانش آموزان را بهبود می بخشد. در این روش از دانش آموزان انتظار می رود بایکدیگر به تعامل پرداخته، پیشرفت تحصیلی یکدیگر را بر عهده بگیرند. دانش آموزان انتظار دارند گروهی را که در آن فعالیت دارند به موفقیت دست یابد و افراد، گروه را در دست یابی به موفقیت یاری رسانند).

روش های
تدریس

بارش فکری

(مراحل اجرای الگوی تدریس بارش فکری :

- ۱ - طرح موضوع : انتخاب و ارائه یک موضوع و طرح سوالات ایده برانگیز .
- ۲ - گروه سازی و شرح قوانین : تشکیل گروه ها، تعیین رهبر و منشی گروه ، اعلام قوانین روش بارش فکری.
- ۳ - بارش ایده ها : تمرکز دانش آموزان روی بروز ایده ها و تاکید معلم به بیان تمامی ایده ها و کمیت پیشنهادها
- ۴ - طبقه بندی ایده ها : دسته بندی ایده ها و تنظیم آن ها به ترتیب اولویت و حذف نظرات مشابه و نامناسب .
- ۵ - ارزش یابی ایده ها : ارائه ایده های نهایی و پالایش شده ، اصلاح ایده های نادرست از لحاظ علمی ، قضاوت درباره ی ایده های نو و خلاق .

ب: فعالیت‌های مرحله حین تدریس

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

زائده درینجید

فعالیت های معلم	فعالیت های دانش آموزان
۱- معلم با کتاب وارد کلاس می شود سلام و احوالپرسی میکند و با دقت به بررسی وضعیت روحی و جسمی دانش آموزان می پردازد.	دانش آموزان به رسم ادب قیام کرده و وجود هرگونه مشکلی را به اطلاع معلم می رسانند.
۲- معلم کلاس را با نام خدا و یاد خدا شروع میکند.	سکوت را رعایت کرده و به سخنان معلم گوش فرا میدهند.
۳- معلم با پرسیدن سوال (در گذشته از چه ابزار و وسایلی برای برقراری ارتباط استفاده میشد؟) ایجاد انگیزه میکند.	دانش آموزان به صورت فردی مواردی را مانند استفاده از دود , استفاده از کیبوتر نامه رسان و افراد تیز پا نام میبرند.
۴- معلم درمورد رسانه ها در گذشته و حال توضیحاتی از جمله این که انسان موجودی اجتماعی است که از ابتدای خلقتش تلاش خود را برای ایجاد ارتباط آغاز کرده و هر روز نیز بر افزایش میزان این ارتباط می افزاید. افراد در گذر زمان و طی این مسیر از ابزارها و وسایل ارتباطی مختلف بهره برده اند. زمانی این ارتباط از طریق نقاشی روی دیوار، علامت دهی با دود و ارسال پیام توسط پرندگان انجام میگرفت و با گذر زمان پیشرفت فناوری و توسعه ارتباطات تنوع ابزارهای ارتباطی به نحوی چشمگیر افزایش یافته است ، ارائه می دهد و همچنین درمورد مفید و مضر بودن رسانه ها مواردی را بیان میکند.	همزمان با توضیحات معلم دانش آموزان مطالب را از طریق مطالعه چشمی کتاب پیش میبرند و سوالاتی که برایشان درمورد معایب و مزایای رسانه ها یا توضیحات ارائه شده به وجود آمده بود از معلم میپرسند.
۵- معلم از دانش آموزان می خواهد درمورد فعالیت ۱ در صفحه ۵۰ کتاب درسی بحث و گفت و گوی کلاسی داشته و مواردی را بیان کنند.	دانش آموزان با توجه به تجربیات خود و دوستانشان تأثیرات اینترنت را در حوزه های مختلف زندگی بررسی میکنند . به عنوان مثال در حوزه کسب و کار و خرید و فروش اینترنتی مزایایی از جمله دسترسی آسان و نداشتن محدودیت زمانی و مکانی و معایبی مانند وجود کلاهبرداران را می شود نام ببرند.
۶- پس شنیدن نظرات و تجربیات دانش آموزان معلم مواردی را که دانش آموزان بیان نکردند بیان می کند و توضیحاتی در قالب مثالی که مورد پسند دانش آموزان باشد ارائه می دهد به عنوان	به توضیحات معلم گوش فرا داده و هرکدام از آنها اگر نکته ای داشتند زمان در اختیار آن ها قرار میگیرد که در کلاس برای معلم و بقیه دانش آموزان ارائه دهد.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

	<p>مثال در حوزه سرگرمی، رسانه را به پیتزا تشبیه میکند که مصرف به اندازه آن لذت بخش و مصرف بیش از حد آن باعث دل درد و بروز مشکلات جسمی می شود.</p>	
<p>دانش آموزان پس از فکر کردن با بله یا خیر به سوال معلم جواب می دهند.</p>	<p>معلم از دانش آموزان می خواهد که در مورد سوالی که مطرح می کند فکر کنند و پاسخ بدهند.</p> <p>سوال: اکثر ما این روزها در رسانه های اجتماعی حضور و فعالیت داریم. پرسش اینجاست که چقدر با آداب مواجهه با رسانه ها به خصوص رسانه های اجتماعی و نیز آداب حضور در فضای مجازی آشنایی داریم؟</p>	
<p>تمامی دانش آموزان به صدای دانش آموز انتخابی گوش می دهند و پس از فکر کردن در مورد آن جمله نظر خود را بیان می کنند. مثال:</p> <p>در سینما، شخصی با تلفن همراهش تماس میگیرد و با صدای بلند صحبت میکند. غلط چرا؟</p> <p>چون حق و حقوق دیگران را زیر پا گذاشته است.</p> <p>فردی وارد وبگاهی میشود و غیرقانونی جدیدترین (بازی ویدئویی، فیلم و...) را دریافت میکند. غلط چرا؟</p> <p>چون غیر قانونی آن را دریافت کرده است.</p>	<p>معلم در مورد آداب و مهارت های زندگی رسانه ای توضیحاتی ارائه می دهد و قسمتی از کتاب را با درگیر کردن تمامی دانش آموزان به عنوان فعالیت در کلاس انجام می دهد. به این منظور یکی از دانش آموزان را انتخاب می کند که موارد را با صدای بلند در کلاس بخواند و دانش آموزان جواب دهند که از نگاه آنها این رفتار درست است یا غلط.</p> <p>مثال: در سینما، شخصی با تلفن همراهش تماس میگیرد و با صدای بلند صحبت میکند. درست یا غلط؟</p> <p>و یا فردی که وارد وبگاهی می شود و غیرقانونی جدیدترین (بازی ویدئویی، فیلم و...) را دریافت میکند. درست یا غلط؟</p>	
مدت زمان: ۱۵ دقیقه		
	<p>فعالیت های خلاقانه دانش آموزان</p>	
ج: فعالیت های تکمیلی		

ارزشیابی فرایند آموزشی را با توجه به زمان ارزشیابی و هدف‌های آن می‌توان به سه دسته ارزشیابی تشخیصی، ارزشیابی تکوینی (formative evaluation) و ارزشیابی پایانی (summative evaluation) تقسیم کرد و آنها را به منظوره‌های متفاوت در زمان و مقاطع مختلف آموزشی به کار برد.

الف) ارزشیابی تشخیصی:

- معلم چگونه می‌تواند مطمئن شود که شاگردانش مهارت‌های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند؟
- او چگونه می‌تواند دریابد که شاگردانش قسمتی از مطالبی را که وی می‌خواهد تدریس کند از پیش می‌دانند؟
پاسخ‌دادن به دو پرسش فوق به مدد ارزشیابی تشخیصی امکان‌پذیر است. از طریق ارزشیابی تشخیصی می‌توان مشخص کرد که شاگردان معلومات، توانایی‌ها و مهارت‌های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند یا نه. ارزشیابی تشخیصی را معمولاً از طریق اجرای سنجش آغازین (preassessment) یا آزمون رفتار ورودی انجام می‌دهند پس ارزشیابی تشخیصی تحت عنوان پیش بینی رفتار ورودی در این طرح درس بیان شده است.

ب: تکوینی (در جریان تدریس)

ارزشیابی تکوینی، آنطور که از اسم آن پیداست، زمانی به اجرا در می‌آید که فعالیت‌های آموزشی هنوز جریان دارد و یادگیری شاگردان در حال تکوین یا شکل‌گیری است. معمولاً تحقق هدف‌های آموزشی و پرورشی یا تغییر رفتار شاگردان، بتدریج و به مرور زمان امکان‌پذیر می‌شود. به این دلیل، معلم ناگزیر است تحقق هدف‌های آموزشی هر بخش را در فاصله زمانی معینی، متناسب با توانایی و امکانات شاگردان انتظار داشته باشد. معلم از دانش آموزان حین تدریس مدام سوال می‌پرسد و آن‌ها را با جریان و فرایند کلاسی همراه می‌کند.

د: ارزشیابی تراکمی

در پایان هر دوره ی آموزشی، لازم است ارزشیابی جامعی از میزان آموخته‌های شاگردان به عمل آید. این نوع ارزشیابی را ارزشیابی پایانی یا ارزشیابی تراکمی (summative evaluation) گویند که ممکن است در پایان یک ترم یا یک سال تحصیلی و حتی پایان یک کلاس انجام پذیرد که معلم به صورت کلی چند سوال مرتبط با بحث‌های کلاسی می‌پرسد و دانش آموزان جواب می‌دهند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

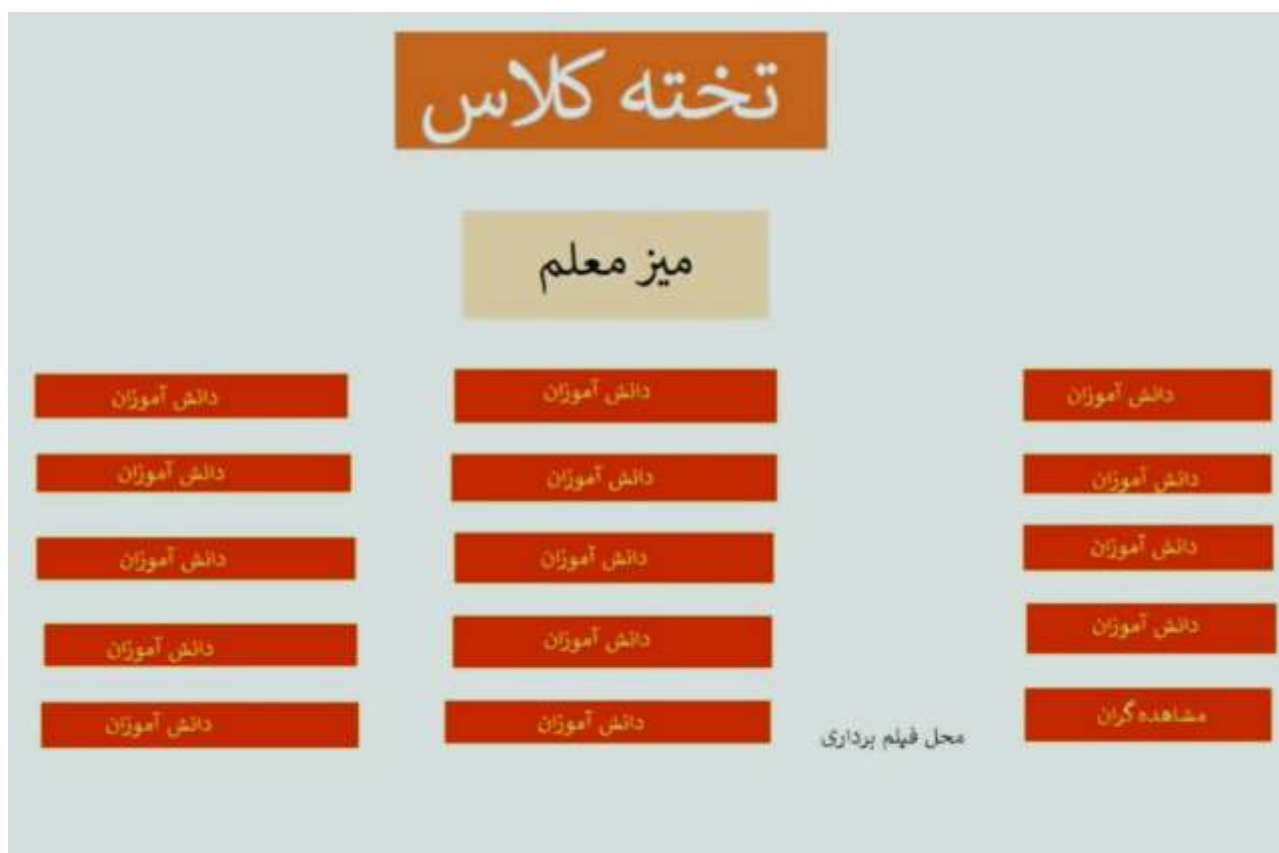
<p>جمع بندی به آن دسته از فعالیت ها اطلاق می شود که به وسیله معلم طراحی می گردد تا با کمک دانش آموزان کلاس، آنچه را وی به عنوان محتوا برای رسیدن به هدفی ارائه داده است به نتیجه ای مناسب و پایانی مطلوب برساند. بدون جمع بندی که معمولا در کلاس به قصد آموزش و یادگیری صورت می گیرد، آگاهی از میزان تسلط دانش آموزان بر مطالب ارائه شده میسر نخواهد بود. معلم جمع بندی و تثبیت ساخت دانش جدید در ذهن دانش آموزان را پس از ارزشیابی پایانی انجام می دهد .</p>	<p>جمع بندی و ساخت دانش جدید</p>
<p>با توجه به اینکه استفاده نادرست از رسانه به لحاظ جسمی بسیار آسیب زا است، دانش آموزان ضمن مشورت با اعضای خانواده سه مورد دیگر که رعایت آنها به هنگام استفاده از رسانه باعث وارد شدن آسیب کمتر به بدن میشود را بنویسند.</p>	<p>تعیین تکالیف و اقدامات بعدی</p>
<ul style="list-style-type: none"> • تبلیغات رسانه های ارتباط جمعی؛ احمد رشتی، مترجم عبدالجلیل شریزاده. • تکنولوژی جدید ارتباطی در کشورهای در حال توسعه، نوشته جریس هنسون و اوماناروال، ترجمه داود حیدری 	<p>معرفی منابع</p>

ملزومات اجرای تدریس اول:

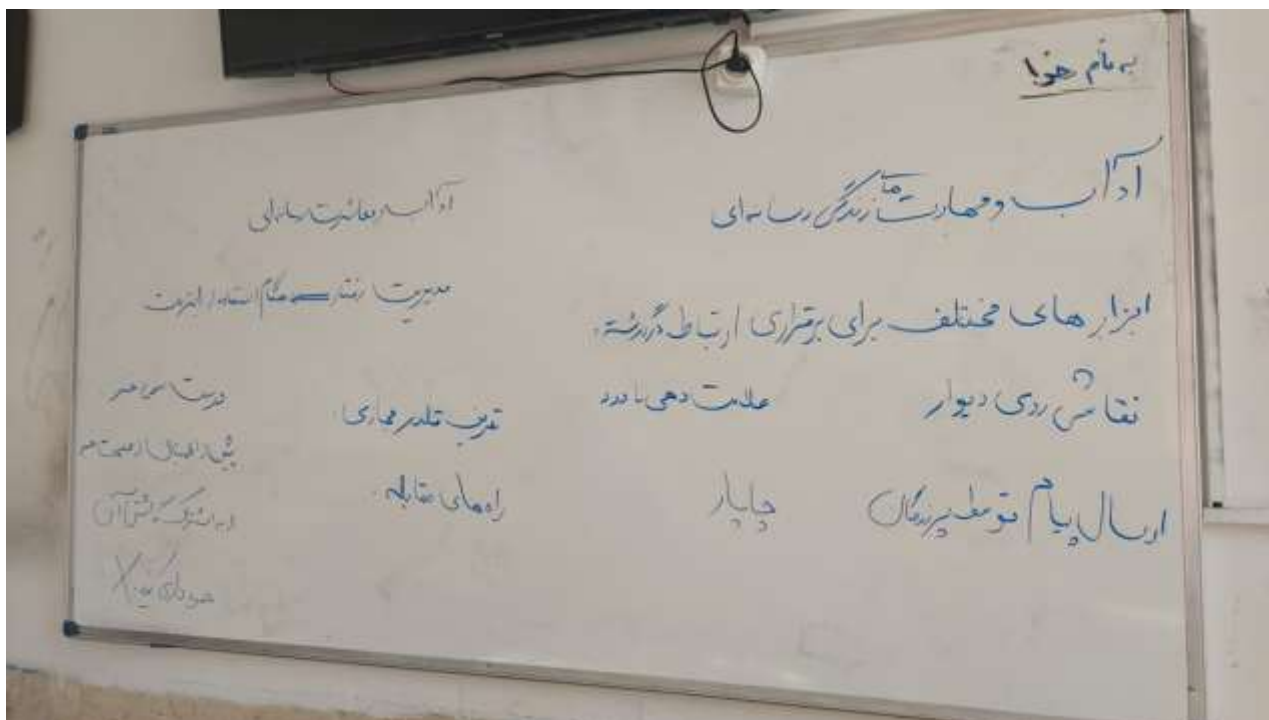
ابزار و مواد آموزشی:

- تابلو آموزشی
- تخته پاک کن
- فایل pdf کتاب درسی
- فایل pdf کتاب راهنمای تدریس
- خودکار
- دفتر
- اینترنت
- تلفن همراه

نقشه چیدمان کلاس در تدریس اول

طرح تخته تدریس اول

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول

ردیف	نام نام خانوادگی اعضا	نقش در درس پژوهی
۱	پریا محمودی	مجری تدریس اول
۲	عادل سلیمانی	مشاهده گر تدریس اول جهت تطبیق طرح درس و اجرا
۳	اعظم اقبالی	مشاهده گر واکنش های معلم و فراگیران در تدریس اول
۴	کوثر میرحسینی	فیلمبردار
۵	ستایش جعفری	مشاهده گر فیلم تدریس اول جهت بررسی نقاط ضعف معلم در حین تدریس

نقد و ارزیابی تدریس اول

چگونگی ورود معلم به کلاس آن چنان با ارزش است که جو کلاس و فرایند تدریس در یک جلسه راتحت تاثیر قرار می دهد. بنابراین اگر وی با انگیزه، بانشاط و صمیمانه وارد کلاس شود اثر مثبت روانی و در صورتی که با بی حالی، خستگی و کسلی وارد کلاس شود اثر منفی روانی بر فراگیران خواهد داشت.

الف) از حیث غیر کلامی:

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

- معلم به گونه ای وارد کلاس شد که فراگیران متوجه حضور او شدند ابتدا درب زد و سپس وارد کلاس شد. معلم نباید تجسس گونه و بی خبر وارد کلاس شود زیرا فراگیران نیز مانند افراد هر گروهی، دنیای خاص خود را دارند.
- با چهره ای گشاده، متبسم و با لبخند وارد شد..
- آرامش و طمأنینه در رفتار او دیده نشد، و بیشتر حالت عجلگی و اضطراب گونه فعالیت خود را آغاز کرد.
- معلم نیم نگاهی به دانش آموزان نداشت. نگاه از سویی موجب برقراری ارتباط با دیگران می شود، از سویی دیگر، به جهت رعایت حریم فراگیران، به صورت نیم نگاه اثر روانی و تربیتی بیشتری دارد.

ب) از حیث کلامی:

- به فراگیران سلام کرد.
 - با پرسیدن چند سوال احوال دانش آموزان را جویا شد.
- بچه ها بسیار ریز بین و دقیق هستند و معلم خود را زود ارزیابی می کنند در این بین ظاهر معلم بیش از هر چیز دیگری دانش آموزان را تحت تاثیر قرار می دهد. نگاه اول بچه ها به ظاهر معلم، به لباس، کفش، جوراب، زیپ، دکمه، مو و رخسار معلم است، معلم ضمن پرهیز از افراط و تفریط به نظافت و ظاهر خود رسیده و دائما "مراقب بود و وضعیت ظاهری خود را بررسی میکرد که مبادا بر اثر غفلت حالت نامطلوبی برای دانش آموزان پیدا کنند. لباس معلم نه تنها به لحاظ تقلید و الگوبرداری بلکه بیشتر به عنوان عاملی که بر فضای کلاس تاثیر می گذارد، اهمیت دارد.
- روانشناسان غالبا اظهار می کنند که اعتماد شخص به پوشاک و وضعیت ظاهر خود، مستقیما و بلافاصله در ایجاد احساس اعتماد به نفس موثر است. معلم به ظاهر خود اعتماد داشته و همین باعث اعتماد به نفس او بود. تنوع در لباس پوشیدن نیز از موارد مهم است که باید رعایت شود چون عقل تکرار را دوست ندارد و نهایتا باعث عدم توجه و نارضایتی و خستگی و بی حوصلگی دانش آموزان می شود. معلم در ظاهر خود تنوع نداشته و در سر کلاس مانند هفته های گذشته حاضر شده است. لباس معلم رنگ تیره ای داشت.
- بدیهی است صدای جالب و مناسب با موضوع درس، صدای صمیمی، دلچسب و دوستانه در مقایسه با صدای خشن، تند و گوشخراش، نامفهوم و غیره در امر یادگیری و جلب توجه دانش آموزان نتیجه یکسان نخواهد داشت. ممکن است دو نفر یک موضوع را با دو صدای مختلف ارائه کنند اما اثر آن ها در یادگیری متفاوت باشد. بنابراین صدا نقش موثری در ایجاد ارتباط بین معلم و دانش آموز دارد که توجه به آن، میزان بهره گیری از فرایند آموزشی را افزایش می دهد. صدای معلم در خور فهم بود اما

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

آهنگ صدا متغیر نبوده و یکنواخت و کسل کننده بود. حالت های عاطفی صدا تا حدودی رعایت شد. هر جمله به اقتضای معنا و ساخت دستوری آن بیان شد. یعنی جمله های سوالی، خبری، منفی، تأکیدی و غیره هر کدام را به صورت خاص خود بیان کرد. صدا با موقعیت مکانی شنوندگان مطابقت داشت به طوری که همه صدای معلم را شنیدند.

زبان غیر کلامی یا زبان بدن به ارتباطات رفتاری گفته می شود که فرد بدون آن که صحبتی بکند پیام خود را به مخاطب می رساند. الگو های صورت، حالات قرار گرفتن دست ها و پاها، همینطور نحوه نشستن و ایستادن و... همه و همه راهی ارتباطی است که به وسیله ی آن، پیامی به مخاطب ابلاغ می شود. خم بودن، افتادن شانه ها و شکم برآمده فقط از لحاظ پزشکی و فیزیکی بدن مضر نیستند بلکه روی ارتباطات معلم با دانش آموز نیز اثر گذارند.

راست و محکم ایستادن به همه ی آدم ها از هر قشری با هر نگرش و طرز فکری، احساس علاقه و احترام را منتقل می کند. معلم حالت ایستادگی راست و صافی داشت اما بیشتر زمان کلاس را پشت میز گذراند. این رفتار این پیام را ارسال می کرد که معلم نمی خواهد با دانش آموزان خود در ارتباط باشد و میز را همانند مانعی بین خود و دانش آموزان قرار داده است. حالت دست های باز بود که این حالت به دانش آموزان نشان می داد که با خیال راحت می توانند به پرسش های معلم پاسخ دهند. معلم ارتباط چشمی کمی برقرار میکرد در حالی که این راه کمک می کند که معلم با دانش آموزان به توافق برسد، اعتماد را جلب کند و نشان دهد که به دانش آموزان خود اهمیت داده، توجه کرده و به آن ها گوش می دهد..

معلم در ابتدای کلاس حضور غیاب نکرد در حالی که بسیار مهم است حضور مستمر و منظم دانش آموزان در مدرسه یکی از فاکتورهای تعیین کننده ی موفقیت آنان است. از این رو، حضور و غیاب در مدارس از اهمیت ویژه ای برخوردار است. حضور نامنظم دانش آموزان در مدرسه نه تنها آنان بلکه جامعه را نیز تحت تاثیر قرار می دهد. چرا که این مدارس هستند که بسیاری از مهارت های اجتماعی را به کودکان می آموزند.

برای ایجاد انگیزه خلاقیت به خرج داده نشد.

معلم در اجرای اهداف کلاسی نظم و ترتیب را رعایت نکرد.

معلم تکالیف دروس قبل را بررسی نکرد در حالی که بهتر بود قبل از شروع مبحث جدید مباحث جلسه ی قبل را یاد آوری و تکالیف را بررسی می کرد.

معلم انتظارات خود را از یادگیرندگان به طور مستقیم عنوان نکرد هر چند گریزی غیر مستقیم به اهداف خود می نمود .

معلم در طول تدریس خود همواره دانش آموزان را به فعالیت و یادگیری درس تشویق می کرد و علاقه ی آنها برای یادگیری استمرار داشت اما از کلمات تکراری برای تشویق استفاده می کرد.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

امروزه دانش آموزان زمان زیادی را در محیط‌های آموزشی و به ویژه در مدرسه می‌گذرانند، لذا طراحی داخلی در محیط‌های آموزشی از اهمیت زیادی برخوردار است و نباید آن را بی‌ارزش قلمداد کرد. این طراحی حتی می‌تواند در روند آموزش هم به معلمان کمک کند و روش‌های تازه آموزش را میسر سازد.

به طور کلی در فرآیند یادگیری، ۸۳ درصد یادگیری به وسیله حس بینایی صورت می‌گیرد (ذوفن و لطفی پور، ۱۳۷۷). بنابراین، اگر عمل دیدن با اشکال رو به رو شود، افت در یادگیری ایجاد می‌گردد. هدف تأمین روشنایی در مدرسه، عبارت از به وجود آوردن محیطی است که در آن، عمل دیدن به بهترین وجه و با حداقل زحمت و کوشش انجام گیرد تا نیروی دانش‌آموزان، صرف جذب اطلاعات و فرآیند یادگیری شود، نه اینکه این نیرو برای مبارزه با اشکالات دیدن - که در محیط کم نور وجود دارد - صرف شود. نور کلاس از طریق نور طبیعی (پنجره‌ها و دریچه‌ها) و نور مصنوعی (لامپ‌ها) تأمین شد. به طور کلی کلاس نور مناسب و کافی داشت و توضیح نور به صورت مطلوب بود.

در ارتباط با چگونگی ویژگی‌های سطوح و ابعاد ظاهری کلاس، به طور کلی می‌توان گفت که دیوارهای کلاس خشک، بدون درز، صاف و حداقل تا ارتفاع ۱/۵ متر قابل شستشو بودند. دیوار کلاس‌ها ساده بود تا گرد و غبار روی آن جمع نشود. کف کلاس‌ها قابل شستشو، مسطح و بدون درز بوده و، لغزنده و مرطوب نبود. این نکات در مورد سقف نیز رعایت شده بود. رنگ نیز باید مورد توجه قرار گیرد و در رنگ‌آمیزی کلاس باید از رنگهای آرامش بخش استفاده کرد. رنگ دیوارها و سقف سفید بود رنگ دیوارها بهتر است قابل شستشو باشد.

بنابراین، سطوح دیوار و سقف کلاس باید دارای رنگهای روشن و کف کلاس به رنگ تیره بود. یکی دیگر از عوامل تأثیر گذار بر یادگیری، تجهیزات مناسب برای تولید گرما و سرماست که کم توجهی به آن می‌تواند سبب افت در یادگیری و آسیب‌های جانی شود. بر اساس گزارش مؤسسه استاندارد ایران، حرارت ۱۸-۱۶ درجه سانتی‌گراد برای کلاس درس مناسب بوده و وجود جریان هوا برای آن ضروری است. اگر هوای محیط بیش از اندازه گرم باشد، بر مکانیسم تنظیم حرارت بدن فشار وارد آمده و بازده فعالیت‌های فیزیکی و مغزی کاهش خواهد یافت. بنابراین، مشاهده می‌شود که وضعیت حرارت در کلاس، عاملی است که بر چگونگی فعالیت فراگیران و در نتیجه یادگیری آنان اثر می‌گذارد. دمای هوا در این کلاس به دلیل وجود وسایل گرمایشی مطلوب بود.

فضای کلاس از نظر چیدمان فیزیکی صندلی‌ها و میزها، تأثیر زیادی روی مشارکت دانش‌آموزان در امور آموزشی دارد. تئوری ارتباط آموزشی اثبات کرده که ترتیب نشستن در کلاس می‌تواند بر نحوه ارتباط بین مربیان با دانش‌آموزان، نحوه تعامل دانش‌آموزان با یکدیگر و انگیزه و تمرکز آنها تأثیر بگذارد.

چیدمان کلاس به صورت ردیفی بود که این ردیف بیشتر معلم محور است و همه فراگیران معلم را می‌دیدند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بهتر است نحوه ی چیدمان کلاسی به صورتی باشد که موجب مشارکت و تعامل رو در رو دانش آموزان و مشاهده ی عملکرد آن ها فراهم باشد.

معلم دانش آموزان را به اسم کوچک صدا نمی زد و همین باعث جلوگیری از صمیمیت معلم با دانش آموزان می شد. در این حالت معلم می توانست به جای ارتباط خشک و رسمی ارتباطی نزدیک و صمیمی در چارچوب حفظ جایگاه معلم و دانش آموز داشته باشد و به روش های مختلف با دانش آموزان ارتباط بگیرد.

معلم دانش آموزان را گروه بندی نکرده بود در حالی که میتوانست از کار گروهی برای پیشبرد اهداف آموزشی استفاده کند.

با توجه به در دسترس بودن مواد و منابع الکترونیکی معلم به جای استفاده ی صرف از تخته ی کلاسی که به نوعی روشی سنتی محسوب می شود میتوانست از ابزار الکترونیکی در دسترس برای ارائه ی محتوای درسی استفاده می کرد.

معلم پیش از شروع درس ارزشیابی آغارین را که به نوعی ارزیابی پیش زمینه ی ذهنی محسوب می شود انجام نداد.

معلم در حین تدریس برای اطمینان از فهم و درک دانش آموزان از مطالب ارائه شده به نوعی ارزشیابی تکوینی انجام داد و در حین تدریس مدام از دانش آموزان سوال می پرسید.

معلم فعالیت های کتاب درسی را به کمک دانش آموزان انجام داد اما به دلیل کمبود وقت نتوانستند همه فعالیت ها را حل کنند و چند از مورد از آنها بی پاسخ باقی ماند.

مهارت و تخصص موضوعی، یکی از اساسی ترین مهارت های معلمی است؛ معلم روی محتوای درسی تسلط و تخصص بالایی نداشت.

مهارت های ارتباطی که یک معلم باید داشته باشد شامل :

- مهارت بالا در انتقال مطالب که معلم به خوبی انجام داد.
- فن بیان و زبان بدن مناسب در تدریس معلم دیده می شد.
- ارائه بازخوردهای مثبت و منفی به شیوه های مؤثر
- حس شوخ طبعی که معلم با دانش آموزان نداشت.
- خویشتنداری و صبر که تا حدودی در رفتار معلم مشاهده می شد.
- اعتماد به نفس بالا
- عدم قضاوت و پیش داوری
- مدیریت استرس که کاملاً به خوبی انجام شد.
- گوش دادن فعالانه

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

تحقیقات نشان داده‌اند که تسلط معلم بر دانش موضوعی، تنها ۵۰ درصد بر روی موفقیت او در تدریس تأثیر می‌گذارد. بخش زیادی از این موفقیت، به مهارت های معلمی در زمینه ارتباط با دانش آموزان، والدین و سایر همکاران بستگی دارد. بنابراین مهارت در برقراری ارتباط مؤثر، یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که تمامی معلمان باید در خود تقویت کنند. مهارت های ارتباطی معلم با دانش آموزان قوی نبود.

در چند سال گذشته، وجود تخته، ماژیک، کتاب و دفتر برای یک تدریس کامل کافی بود. اما امروزه تکنولوژی‌های آموزشی مختلفی روانه بازار شده‌اند تا به دانش‌آموزان کمک کنند تا درک بهتر و عمیق‌تری از دروس مختلف داشته باشند و میزان مشارکت آن‌ها در کلاس درس افزایش پیدا کند. از طرفی بعد از شیوع کرونا، آموزش آنلاین نیز به بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی معلمان تبدیل شد که این موضوع نیز ملزومات و دانش تکنولوژیک خاص خود را می‌طلبد؛ که معلم از مهارت های تکنولوژی خود استفاده نکرد.

هرچند معلم در ابتدای شروع کلاس گشاده رو و با تبسم بود اما رفته رفته معلم جدیت در رفتارش بیشتر به چشم می‌خورد و همین باعث عدم ارتباط گیری می‌شد.

سوالاتی که معلم در کلاس مطرح کرد متناسب با شرایط سنی دانش‌آموزان نبود و همین باعث شد سوالات برای دانش‌آموزان گنگ و نامفهوم باشد.

در پرسش و پاسخ کلاسی چند دانش‌آموز فقط مشارکت داشتند بهتر بود معلم همه ی دانش‌آموزان را درگیر کند و با اسم دانش‌آموزان را خطاب قرار دهد و آن‌ها را با فرایند کلاسی همراه می‌کرد.

محتوای آموزشی و متن کتابی به صورت روخوانی انجام شد که بهتر است معلم مطالب را به زبان خود و به نحوی که دانش‌آموزان متوجه شوند بیان می‌کرد.

نحوه نوشتن خلاصه مطالب درسی روی تخته کلاسی منظم و با خط خوانا بود اما معلم از ماژیک تک رنگ استفاده کرده بود که به نوعی حس یکنواختی می‌داد.

معلم در ارائه مطالب درسی به دست نوشته هایش که خلاصه همان درس بود زیاد رجوع می‌کرد.

معلم در پایان تدریس ارزشیابی تراکمی که به نوعی جمع بندی مباحث محسوب می‌شود را انجام نداد در صورتی که می‌توانست با جلب مشارکت گروهی دانش‌آموزان از طریق پرسش و پاسخ یا مرور مختصر و کلی از ساخت دانش جدید در ذهن دانش‌آموزان اطمینان حاصل کرده و مطالب را جمع بندی کند.

پیشنهادات

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

- استفاده از مثال های بیشتر و خارج از کتاب درسی
- استفاده از داستان مرتبط با موضوع درس
- اجرای نمایش توسط دانش آموزان به صورت گروهی
- پخش فیلم کوتاه در کلاس
- تهیه و جمع آوری عکس هایی برای ثبت دانش
- استفاده از گروه های دانش آموزی برای حل فعالیت ها

تغییرات طرح درس اول

برای ایجاد تنوع و درگیر کردن دانش آموزان فیلم کوتاهی مرتبط با محتوای درس در کلاس به اشتراک گذاشته شود.

ارزشیابی آغازین به صورت سوالات چالش برانگیز از دانش آموزان پرسیده شود.

در تدریس اول جمع بندی کلی از فعالیت های کلاسی انجام نگرفت و دانش آموزان جواب فعالیت ها را در کتاب نوشتند.

در طرح درس دوم جمع بندی فعالیت ها در کتاب نوشته شود.

در تدریس اول برای مشارکت دانش آموزان به صورت گروهی، هیچ گروه بندی انجام نشد در حالی که رویکرد این درس به صورت مشارکتی است؛ در تدریس دوم گروه بندی برای دانش آموزان لحاظ شود.

برای استفاده از مواد و وسایل الکترونیکی نیاز به جا به جایی دانش آموزان به کلاس IT است در تدریس بعدی فضای آموزشی باید تغییر کند.

در تدریس اول از تدریس بر پای روش های سنتی بود و از محتوای الکترونیکی استفاده نشد. در تدریس دوم از پاورپوینت برای تدریس استفاده شود.

حضور و غیاب که یکی از فعالیت های مهم معلم برای آماده سازی کلاس است در طرح درس اول انجام نگرفت بهتر است در طرح دوم حتما مد نظر قرار داد.

طرح درس روزانه ۲

طرح درس روزانه درس آداب و مهارت های زندگی رسانه ای

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

*			ایمان و باور	عاطفی / ارزش گذاری	در برخورد با رسانه های مختلف حریم خود و دیگران را رعایت کند.
		*	ایمان و باور	عاطفی / سازمان بندی	دانش آموز باید به یک ثبات زمانی مناسب برای استفاده از رسانه دست پیدا کند.
*		*	ایمان و باور	عاطفی / واکنش	از دانش آموزان بخواهیم به صورت داوطلبانه تجربه ی خود را از مطالعه ی کتاب های مورد علاقتان در کلاس بیان کند.
		*	عمل	روان حرکتی / تقلید	از دانش آموزان بخواهیم در خواندن قرآن به عنوان مهم ترین رسانه مسلمان ها دقت کنند.
<p>رئوس مطالب</p> <p>آشنایی آداب و مهارت های زندگی رسانه ای</p> <p>آشنایی با معنا و مفهوم سواد رسانهای و مهارتهای بهرهگیری از رسانه ها</p> <p>آگاهی از محاسن و محدودیتهای رسانه های جمعی</p>					
<p>مواد و رسانه های آموزشی</p> <p>رایانه، پروژکتور ، پرده نمایش ، لپ تاپ، پاورپوینت، فایل pdf کتاب درسی، فایل pdf کتاب راهنمای تدریس، خودکار ، دفتر، اینترنت، تلفن همراه</p>					

<p>رفتار ورودی، مهارت‌ها و توانایی‌هایی است که شاگردان باید قبل از شروع یک فعالیت آموزشی از خود نشان دهند تا بتوانند با موفقیت به هدف‌های اجرایی دست یابند. اگر معلم از میزان معلومات و مهارت‌های شاگردان خود مطلع نباشد، ممکن است پیچیدگی مطالب آموزشی را بدون توجه به توانایی‌ها و قابلیت‌های شاگردانش انتخاب کند. از طریق ارزشیابی تشخیصی می‌توان مشخص کرد که شاگردان معلومات، توانایی‌ها و مهارت‌های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند یا خیر. در حقیقت، معلم قبل از شروع درس جدید باید اطمینان حاصل کند که دانش‌آموزان مطالب درس قبل، به خصوص مطالبی که دانستن آن‌ها برای درس جدید پیش‌نیاز محسوب می‌شود را می‌دانند روانشناسان معتقد هستند که رفتار ورودی بر آمادگی فرد برای یادگیری رفتاری تازه دلالت دارد. به عبارت دیگر، آنچه فردی قبلاً یاد گرفته است یا آنچه برای شروع به یادگیری مطلبی تازه باید یاد گرفته باشد، رفتار ورودی او نامیده می‌شود. به همین دلیل به هر طریق که لازم می‌داند باید از پیش دانسته‌های دانش‌آموزان ارزشیابی به عمل آورد. با پرسش در مورد رسانه و تعریف آن تشخیص داده می‌شود که دانش‌آموز تا چه اندازه در رابطه با این مفهوم آشنا هستند.</p>	<p>پیش بینی رفتار ورودی</p>
<p>معلم در میزند با تبسم و روی گشاده وارد کلاس می‌شود و با آرامش و بدون شتاب و اضطراب کلاس را با نام و یاد خدا شروع کرده و پس از سلام احوال پرسسی با دانش‌آموزان؛ معلم در می‌یابد که دانش‌آموزان آمادگی دریافت اطلاعات جدید را دارند یا خیر.</p>	<p>ایجاد ارتباط اولیه</p>
<p>ظاهر کلاس درس باید برای دانش‌آموزان جذاب و کاربردی باشد. نحوه چیدن وسایل، شکل میزها و راحتی صندلی‌ها نیازمند توجه و دقت ویژه‌ای است و ظاهر هر کلاس با توجه به پایه تحصیلی، نیاز دانش‌آموزان و اهداف آموزشی معلم باید متفاوت از یکدیگر باشند. گروه‌های کلاسی به ۷ گروه ۴ نفره تقسیم شدند. چیدمان نیمکت‌ها به صورت ردیفی افقی است. میز معلم در بالای کلاس در گوشه سمت چپ قرار دارد.</p>	<p>گروه‌بندی، مدل و ساختار کلاسی</p>
<p>یک شروع خوب، روان و موفقیت آمیز تاثیر مثبت و در مقابل یک شروع ملال آور، نامفهوم و خسته کننده، تاثیر منفی بدنبال دارد. معلم ماهر میدانند که مسئله شروع درس به کلمات مقدماتی و اولیه قصه گو شباهت دارد که توجه و علاقه خواننده باید در آغاز داستان برانگیخته شود. داستان گوی ماهر و مسلط می‌داند که چگونه توجه خواننده را در چند جمله اول جلب نماید. برای ایجاد انگیزه به طور صحیح و مثبت قبل از هر چیز خود معلم باید آماده سازی دانش‌آموزان را قبول داشته باشد و در جهت تکمیل سازی این روند تلاش کند. او نباید تمام توجه را به تدریس اصلی معطوف سازد بلکه باید با آماده سازی بچه روند رو به رشد تریس را بهبود بخشد. معلم با نشان دادن چند عکس حس کنجکاوی، جستجوگری و تمایل به اکتشاف در شاگردان را تقویت میکند.</p>	<p>روش ایجاد و تداوم انگیزه</p>

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

<p>ارزشیابی آغازین به منظور اندازه گیری رفتار ورودی یا مهارتها و دانش های پیش نیاز یادگیری درس تازه به کار می رود . از طریق سنجش رفتاری ورودی معلوم می شود که یادگیرندگان برای یادگیری هدفها و محتوای درس تازه آمادگی های لازم را قبلاً کسب کرده اند یا خیر و دیگر اینکه برای تعیین میزان اطلاعات یادگیرندگان از مطالبی که قرار است به آنان آموزش داده شود به اجرا درمی آید .</p> <p>معلم با مطرح کردن سوالاتی با مضمون (اگر به گذشته بروید برای برقراری ارتباط از چه ابزارها و وسایلی استفاده می کنید؟) ارزشیابی آغازین را انجام می دهد.</p>	<p>ارزشیابی آغازین</p>
--	----------------------------

روش تدریس E۵

معلم خوب تاثیر زیادی بر فرد دارد. او ممکن است دانش آموزان را تشویق کند تا چیزهای جدیدی که یاد می گیرند در موقعیت های جدید به کار بگیرند و دانش آنها را گسترش دهند. به جای اینکه دانش را تحمیل کند آنها را با شرایط و موقعیت به کار گیرد. هدف روش تدریس E۵ مهیا کردن چنین زمینه ای برای دانش آموزان است تا آنها بتوانند به طور کنجکاوانه و اکتشافی دانش خود را به کار بگیرند.

روش تدریس E۵ یک مدل آموزشی مبتنی بر رویکرد ساخت گرایانه برای یادگیری است که می گوید یادگیرندگان مطالب جدید را به کمک مطالب قدیمی خود یاد می گیرند. علاوه بر آموزش، چارچوبی نیز برای کمک به جذاب تر و معنادارتر کردن ارائه ها برای مخاطبان است.

مراحل روش E۵ :

مراحل اجرای روش تدریس E۵ در ۵ مرحله برنامه ریزی و اجرا می شود؛ مراحل مورد نظر عبارت اند از:

درگیر کردن یا تعامل (Engaging) با پرسیدن یک سوال

کاوش (Exploration) در فیلم آموزشی

توصیف و توضیح (Explanation) معانی و مفاهیم درس

شرح و بسط (Elaboration) با کمک گروه های دانش آموزان

ارزشیابی (Elaboration) به شیوه ی پاسخ صحیح غلط معکوس

روش های

تدریس

ب: فعالیت های مرحله حین تدریس

<p>فعالیت‌های معلم - دانش‌آموز: این فعالیت‌ها به صورت تلفیقی مطرح می‌شود و تفکیک آن به معنای مجزا بودن فعالیت‌های معلم و دانش‌آموز است و منطقی به نظر نمی‌رسد و به همین خاطر از خط‌چین استفاده شده است.</p>	
فعالیت‌های معلم	فعالیت‌های دانش‌آموزان
۱- معلم با کتاب وارد کلاس می‌شود سلام و احوالپرسی میکند و با دقت به بررسی وضعیت روحی و جسمی دانش‌آموزان می‌پردازد و حضور غیاب میکند.	دانش‌آموزان به رسم ادب قیام کرده و وجود هرگونه مشکلی را به اطلاع معلم می‌رسانند.
۲- معلم کلاس را با نام خدا و یاد خدا شروع میکند.	سکوت را رعایت کرده و به سخنان معلم گوش فرا میدهند.
۳- معلم با نشان دادن چند عکس ذهن دانش‌آموزان را درگیر کلاس میکند و از آن‌ها می‌خواهد که هرچه در مورد عکس‌ها می‌دانند توضیح دهند.	دانش‌آموزان برداشت خود را از عکس‌ها بیان می‌کنند.
۴- معلم در مورد رسانه‌ها در گذشته و حال توضیحاتی را طبق پاورپوینتی که از قبل آماده کرده است برای دانش‌آموزان شرح می‌دهد.	همزمان با توضیحات معلم دانش‌آموزان مطالب را از طریق مطالعه چشمی کتاب پیش می‌برند و سولاتی که برایشان در مورد معایب و مزایای رسانه‌ها یا توضیحات ارائه شده به وجود آمده بود از معلم می‌پرسند.
۵- معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد در مورد فعالیت ۱ در صفحه ۵۰ کتاب درسی بحث و گفت‌وگو کلاسی داشته و مواردی را بیان کنند.	دانش‌آموزان با توجه به تجربیات خود و دوستانشان تأثیرات اینترنت را در حوزه‌های مختلف زندگی بررسی میکنند. به عنوان مثال در حوزه کسب و کار و خرید و فروش اینترنتی مزایایی از جمله دسترسی آسان و نداشتن محدودیت زمانی و مکانی و معایبی مانند وجود کلاهبرداران را می‌شود نام ببرند.
۶- پس شنیدن نظرات و تجربیات دانش‌آموزان معلم مواردی را که دانش‌آموزان بیان نکردند بیان می‌کند و توضیحاتی در قالب مثالی که مورد پسند دانش‌آموزان باشد ارائه می‌دهد به عنوان مثال در حوزه سرگرمی، رسانه را به پیتزا تشبیه میکند که مصرف به اندازه آن لذت بخش و مصرف بیش از حد آن باعث دل‌درد و بروز مشکلات جسمی می‌شود.	به توضیحات معلم گوش فرا داده و هرکدام از آنها اگر نکته‌ای داشتند زمان در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد که در کلاس برای معلم و بقیه دانش‌آموزان ارائه دهد.
معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد که در مورد سوالی که مطرح می‌کند فکر کنند و پاسخ بدهند.	دانش‌آموزان پس از فکر کردن با بله یا خیر به سوال معلم جواب می‌دهند.
سوال: اکثر ما این روزها در رسانه‌های اجتماعی حضور و فعالیت داریم. پرسش اینجاست که چقدر با آداب مواجهه با	

	<p>رسانه ها به خصوص رسانه های اجتماعی و نیز آداب حضور در فضای مجازی آشنایی داریم؟</p>	
<p>تمامی دانش آموزان به صدای دانش آموز انتخابی گوش می دهند و پس از فکر کردن در مورد آن جمله نظر خود را بیان می کنند. مثال: در سینما، شخصی با تلفن همراهش تماس میگیرد و با صدای بلند صحبت میکند. غلط چرا؟ چون حق و حقوق دیگران را زیر پا گذاشته است. فردی وارد وبگاهی میشود و غیرقانونی جدیدترین (بازی ویدئویی، فیلم و...) را دریافت میکند. غلط چرا؟ چون غیر قانونی آن را دریافت کرده است.</p>	<p>معلم در مورد آداب و مهارت های زندگی رسانه ای توضیحاتی را ارائه می دهد و قسمتی از کتاب را با درگیر کردن تمامی دانش آموزان به عنوان فعالیت در کلاس انجام می دهد. به این منظور یکی از دانش آموزان را انتخاب می کند که موارد را با صدای بلند در کلاس بخواند و دانش آموزان جواب دهند که از نگاه آنها این رفتار درست است یا غلط. مثال: در سینما، شخصی با تلفن همراهش تماس میگیرد و با صدای بلند صحبت میکند. درست یا غلط؟ و یا فردی که وارد وبگاهی می شود و غیرقانونی جدیدترین (بازی ویدئویی، فیلم و...) را دریافت میکند. درست یا غلط؟</p>	
	<p>مدت زمان: ۱۵ دقیقه</p>	
	<p>فعالیت های خلاقانه دانش آموزان</p>	
<p>ج: فعالیت های تکمیلی</p>		
<p>ارزشیابی فرایند آموزشی را با توجه به زمان ارزشیابی و هدف های آن می توان به سه دسته ارزشیابی تشخیصی، ارزشیابی تکوینی (formative evaluation) و ارزشیابی پایانی (summative evaluation) تقسیم کرد و آنها را به منظورهای متفاوت در زمان و مقاطع مختلف آموزشی به کار برد. الف) ارزشیابی تشخیصی: - معلم چگونه می تواند مطمئن شود که شاگردانش مهارت های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند؟ - او چگونه می تواند دریابد که شاگردانش قسمتی از مطالبی را که وی می خواهد تدریس کند از پیش می دانند؟ پاسخ دادن به دو پرسش فوق به مدد ارزشیابی تشخیصی امکان پذیر است. از طریق ارزشیابی تشخیصی می توان مشخص کرد که شاگردان معلومات، توانایی ها و مهارت های لازم را برای ورود به مطلب جدید دارند یا نه. ارزشیابی تشخیصی را</p>	<p>الف</p>	

معمولاً از طریق اجرای سنجش آغازین (preassessment) یا آزمون رفتار ورودی انجام می‌دهند پس ارزشیابی تشخیصی تحت عنوان پیش بینی رفتار ورودی در این طرح درس بیان شده است.

ب: تکوینی (در جریان تدریس)

ارزشیابی تکوینی، آنطور که از اسم آن پیداست، زمانی به اجرا در می‌آید که فعالیت‌های آموزشی هنوز جریان دارد و یادگیری شاگردان در حال تکوین یا شکل‌گیری است. معمولاً تحقق هدف‌های آموزشی و پرورشی یا تغییر رفتار شاگردان، بتدریج و به مرور زمان امکان‌پذیر می‌شود. به این دلیل، معلم ناگزیر است تحقق هدف‌های آموزشی هر بخش را در فاصله زمانی معینی، متناسب با توانایی و امکانات شاگردان انتظار داشته باشد. معلم از دانش آموزان حین تدریس مدام سوال می‌پرسد و آن‌ها را با جریان و فرایند کلاسی همراه می‌کند.

د: ارزشیابی تراکمی

در پایان هر دوره‌ی آموزشی، لازم است ارزشیابی جامعی از میزان آموخته‌های شاگردان به عمل آید. این نوع ارزشیابی را ارزشیابی پایانی یا ارزشیابی تراکمی (summative evaluation) گویند که ممکن است در پایان یک ترم یا یک سال تحصیلی و حتی پایان یک کلاس انجام پذیرد که معلم به صورت کلی چند سوال مرتبط با بحث‌های کلاسی می‌پرسد و دانش آموزان جواب می‌دهند.

جمع بندی به آن دسته از فعالیت‌ها اطلاق می‌شود که به وسیله معلم طراحی می‌گردد تا با کمک دانش آموزان کلاس، آنچه را وی به عنوان محتوا برای رسیدن به هدفی ارائه داده است به نتیجه‌ای مناسب و پایانی مطلوب برساند. بدون جمع بندی که معمولاً در کلاس به قصد آموزش و یادگیری صورت می‌گیرد، آگاهی از میزان تسلط دانش آموزان بر مطالب ارائه شده میسر نخواهد بود. معلم جمع بندی و تثبیت ساخت دانش جدید در ذهن دانش آموزان را پس از ارزشیابی پایانی انجام می‌دهد.

معلم از طریق انجام بازی صحیح غلط با دانش آموزان مطالب کلاس را جمع بندی کرده و دانش جدیدی در ذهن دانش آموزان ساخته و تثبیت شد.

جمع بندی
و ساخت
دانش جدید

با توجه به اینکه استفاده نادرست از رسانه به لحاظ جسمی بسیار آسیب‌زا است، دانش آموزان ضمن مشورت با اعضای خانواده سه مورد دیگر که رعایت آنها به هنگام استفاده از رسانه باعث وارد شدن آسیب کمتر به بدن میشود را بنویسند.

تعیین
تکالیف و
اقدامات
بعدی

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

معرفی منابع

ملزومات اجرای تدریس دوم:

ایزار و مواد آموزشی:

- رایانه
- پروژکتور
- پرده نمایش
- لپ تاپ
- فلش مموری
- پاورپوینت
- فایل pdf کتاب درسی
- فایل pdf کتاب راهنمای تدریس
- خودکار
- دفتر
- اینترنت
- تلفن همراه

تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم

ردیف	نام و نام خانوادگی اعضا	نقش در درس پژوهی
۱	پریا محمودی	مجری تدریس دوم
۲	کوثر میرحسینی	مشاهده گر تدریس دوم جهت تطبیق طرح درس و اجرا
۳	اعظم اقبالی	مشاهده گر واکنش های معلم و فراگیران در تدریس دوم
۴	ستایش جعفری	فیلمبردار
۵	عادل سلیمانی	مشاهده گر فیلم تدریس دوم جهت بررسی نقاط ضعف معلم در حین تدریس

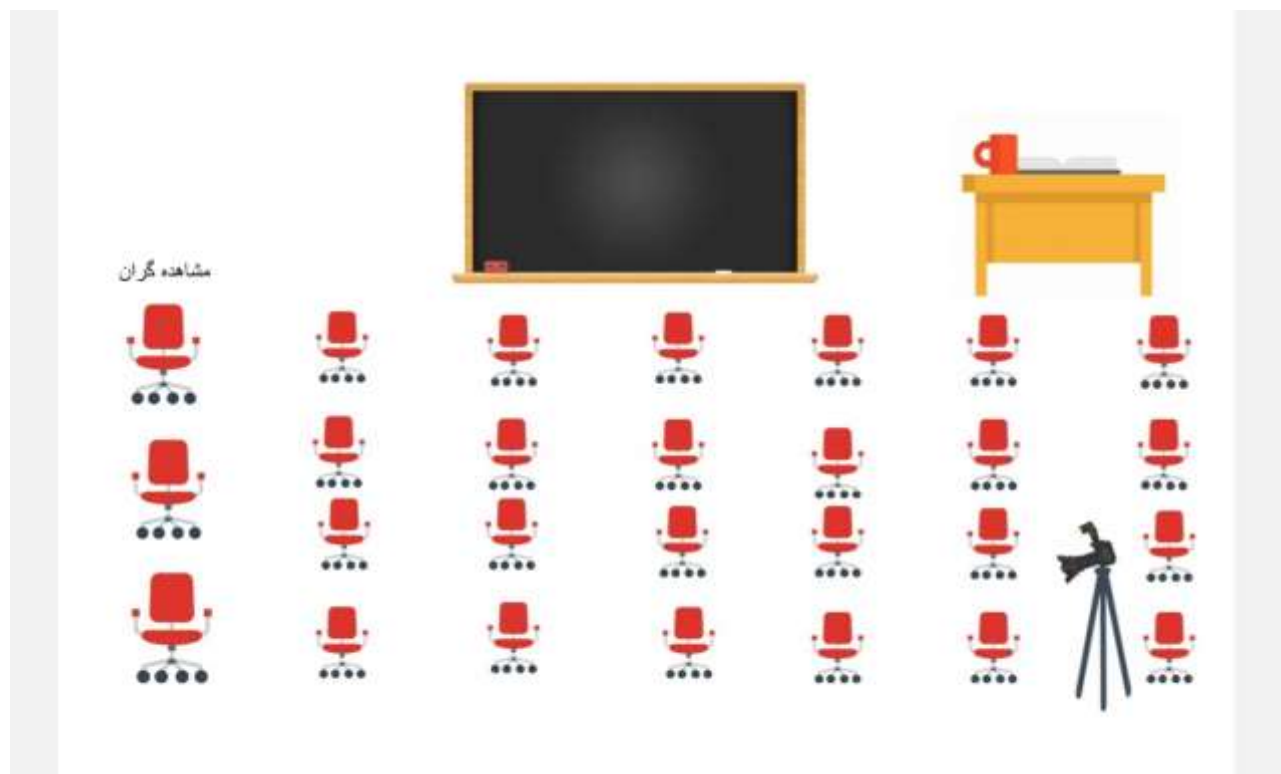
کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

طرح تخته تدریس دوم

نقشه چیدمان کلاس در تدریس دوم

نقد و ارزیابی تدریس دوم

معلم با آرامش و طمانینه وارد کلاس شد و سلام احوال پرسى کرد .

در تدریس اول حضور غیاب انجام نگرفت اما در طرح درس دوم معلم حضور غیاب را انجام داد.

در ابتدای تدریس حضور و غیاب خیلی سریع اتفاق افتاد و معلم سریع حضور و غیاب کرد.

همچنین تدریس را خیلی سریع شروع کردند و بدون اینکه با دانش آموزان رابطه عاطفی برقرار کند وارد مبحث درسی شد.

در هنگام پرسش و پاسخ کلاسی نظم کلاس بهم خورد و بچه ها با هم شروع به حرف زدن میکردند.

تنوع در لباس پوشیدن از موارد مهم است که باید رعایت شود چون عقل تکرار را دوست ندارد و نهایتاً باعث عدم توجه و نارضایتی و خستگی و بی حوصلگی دانش آموزان می شود. معلم در ظاهر خود تنوع نداشته و در سرکلاس مانند هفته های گذشته حاضر شده

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

است. لباس معلم رنگ تیره ای داشت و استفاده او از لباس های تکراری، ساده و رنگ های تیره ممکن است موجب عدم توجه و ایجاد نارضایتی و بی حوصلگی دانش آموزان در کلاس شود.

اجرای اهداف آموزشی معلم با نظم و ترتیب صورت گرفت.

برای ایجاد انگیزه در دانش آموز و درگیر کردن او با مطالب درسی برنامه مشخصی داشته و شروع کلاس و ایجاد انگیزه در دانش آموزان به شیوه ای خلاقانه ای بود.

ارزشیابی آغازین به شیوه ی مناسبی انجام شد.

معلم در طرح درس دوم از تخته کلاس استفاده نکرد و تخته نویسی نداشت.

معلم در اجرای طرح درس دوم ارتباط چشمی و کلامی بیشتری با دانش آموزان برقرار می کرد.

تسلط کامل و کافی بر روی مباحث کتاب وجود داشت.

از مثال های غیر درسی و کتاب کم استفاده شد.

مهارت برنامه ریزی و مدیریت زمان معلم در این جلسه مناسب بود اما سرعت انتقال مفاهیم بالا بود.

معلم از قبل برنامه و طرح درس مشخصی را برای کلاس خود در نظر گرفته بود و با آمادگی کامل در کلاس حاضر شد.

به دلیل نیاز به فضا و استفاده از ابزار الکترونیکی جا به جایی دانش آموزان به صورت مطلوبی از کلاسی به کلاس دیگر انجام گرفت اما به دلیل تعداد بالای دانش آموزان، اعضا گروه ها به صورت افقی کنار هم نشستند و همه اعضا نسبت به یکدیگر دید نداشتند.

سوالات معلم در این جلسه از دانش آموزان واضح و متناسب با شرایط سنی و سطح فهم دانش آموزان بود.

معلم با صبر و حوصله به سوالات دانش آموزان پاسخ می داد. یکی دیگر از مهارت های مهمی که هر معلم باید داشته باشد صبر و حوصله است. داشتن صبر و بردباری برای مواجهه با دانش آموزانی که بعد از یک ماجرا نمک می ریزند ضروری است. همچنین صبور بودن کمک می کند که معلم روزهای تکراری کلاس درس را پشت سر بگذارد.

معلم منابع جذاب تری را شناسایی و به دانش آموزان معرفی کرد.

معلم میتواند خود را با شرایط موجود منطبق کند. توان تطبیق دادن خود، مهارتی است که هر معلمی باید داشته باشد، چه معلم یک معلم امروزی باشد چه نباشد. معلمان باید بتوانند براساس شیوه ای که دانش آموزان یاد می گیرند و رفتاری که دانش آموزان در کلاس به نمایش می گذارند، برنامه های درسی شان و غیره را تطبیق دهند. این صفتی است که باید همراه با صبر انجام گیرد.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

آهنگ صدا متغیر بوده و یکنواخت و کسل کننده نبود..حالت های عاطفی صدا کاملاً رعایت شد.

هر جمله به اقتضای معنا و ساخت دستوری آن بیان شد. یعنی جمله های سوالی، خبری، منفی، تأکیدی و غیره هر کدام را به صورت خاص خود بیان کرد.

صدا با موقعیت مکانی شنوندگان مطابقت داشت به طوری که همه صدای معلم را شنیدند.

در قالب درس پند ها و توصیه هایی برای رعایت آداب معاشرت زندگی رسانه ای بیان شد .

معلم به دانش آموزان نحوه ی مقابله با قلدر های مجازی را آموزش داد.

ارزشیابی تکوینی در حین تدریس به صورت پرسیدن سوالاتی از تمام دانش آموزان انجام شد.

ارزشیابی تراکمی یا پایانی به شیوه ای خلاقانه انجام گرفت و چون روش جدیدی بود توجه همه دانش آموزان را به خود جلب کرد و با مشارکت حداکثری دانش آموزان همراه بود.

پیشنهادات

- می توان برای تدریس این درس از کتاب از شیوه مشارکت گروهی استفاده کرد و چینه صندلی ها دور تا دور کلاس باشد.
- دانش آموزان بخشی از مطالب درس را در کلاس و با کمک معلم ارائه دهند ؛ زمانی که خود دانش آموز درس را ارائه می دهد بهتر و بیشتر درس را یاد گرفته و مدت زمان طولانی تری در ذهنش باقی خواهد ماند.

نتایج یافته ها

جدول شماره ۱ کد گذاری باز، محوری، گزینشی

ردیف	کد های باز	نماد کد های باز	کد های محوری	کد های گزینشی
۱.	وجود نور مناسب در کلاس	A۱		
۲.	تامین نور کلاس از راه های مصنوعی و طبیعی	A۲		
۳.	تجهیزات مناسب برای تولید گرما و سرما	A۳		

مهارت های فنی	مهارت مدیریت فضای فیزیکی	A4	مطلوب بودن دمای کلاس	۴.
		A5	روشن بودن رنگ دیوار های کلاس	۵.
		A6	قابل شست و شو بودن دیوار های کلاسی	۶.
		A7	روشن بودن رنگ سقف کلاس	۷.
		A8	تیره بودن کف کلاس	۸.
	مهارت استفاده از مواد آموزشی	B1	استفاده نکردن از ملزومات و دانش تکنولوژی در تدریس اول	۹.
		B2	استفاده از تخته برای نوشتن خلاصه درس در تدریس اول	۱۰.
		B3	استفاده از ماژیک تک رنگ	۱۱.
		B4	استفاده کردن از ابزار های الکترونیکی در طرح درس دوم	۱۲.

ردیف	کد ها	کد های باز	کد های محوری	کد های گزینشی
------	-------	------------	--------------	---------------

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

مهارت های کلامی و غیر کلامی

مهارت های کلامی و غیر کلامی	مهارت فن بیان	C1	فصاحت و بلاغت کلامی	.۱۳
		C2	استفاده از کلمات تکراری برای تشویق	.۱۴
		C3	برقراری ارتباط کلامی با سلام احوال پرسی	.۱۵
		C4	تشویق نکردن با بیان جمله	.۱۶
	مهارت سخنوری	D1	داشتن صدای صمیمی و دوستانه	.۱۷
		D2	نداشتن صدای خشن و تند	.۱۸
		D3	نقش موثر صدا در یادگیری	.۱۹
		D4	قابل فهم بودن صدا	.۲۰
		D5	متغییر نبودن و یکنواخت بودن تن صدای معلم	.۲۱
		D6	رعایت حالات عاطفی صدا	.۲۲
		D7	بیان جمله به اقتضای معنا و ساخت دستوری	.۲۳
		D8	مطابقت صدا باموقعیت مکانی	.۲۴
	مهارت زبان بدن	E1	با لبخند وارد کلاس شدن	.۲۵
		E2	انتقال پیام از طریق زبان بدن	.۲۶
		E3	مناسب بودن نحوه ایستادن معلم	.۲۷
		E4	نشستن پشت میز اکثریت طول تدریس	.۲۸
		E5	باز بودن حالت دست ها	.۲۹
		E6	زبان بدن مناسب	.۳۰

کد های گزینشی	کد های محوری	کد های باز	کد ها	ردیف
مهارت انسانی	برقراری ارتباط عاطفی	F1	عدم ارتباط گیری	۳۱
		F2	برقرار نکردن ارتباط صمیمی	۳۲
		F3	برقراری ارتباط خشک و رسمی	۳۳
		F4	برقرار نکردن ارتباط چشمی	۳۴
		F5	تلاش برای حفظ جایگاه معلم	۳۵
		F6	نداشتن حس شوخ طبعی	۳۶
		F7	عدم قضاوت و پیش داوری	۳۷
		F8	جدیت معلم در حین تدریس	۳۸
	خود کنترلی	G1	به وجود آوردن اثر مثبت روانی در کلاس	۳۹
		G2	نداشتن آرامش و طمانینه	۴۰
		G3	داشتن عجله و شتابزدگی در انجام فعالیت ها	۴۱
		G4	صبور و خویشتندار بودن معلم	۴۲
		G5	مدیریت استرس	۴۳
	آراستگی	H1	رسیدگی به نظافت ظاهر	۴۴
		H2	بررسی کردن وضعیت ظاهری	۴۵
		H3	نداشتن حالت نامطلوبی در ظاهر و پوشش	۴۶
		H4	متناسب بودن پوشش معلم با فضای کلاسی	۴۷
		H5	پرهیز از افراط و تفریط در پوشش	۴۸
		H6	اعتماد به پوشاک و وضعیت ظاهری	۴۹
		H7	نبود تنوع در لباس پوشیدن	۵۰
		H8	تیره بودن لباس معلم	۵۱
		J1	داشتن مهارت برنامه ریزی	۵۲
		J2	داشتن مهارت مدیریت زمان	۵۳
		J3	بهم خوردن نظم کلاسی	۵۴
		J4	حضور غیاب نکردن در تدریس اول	۵۵

	مهارت کلاس داری	J۵	در زدن قبل از ورود به کلاس	.۵۶
		J۶	تجسس گونه و بی خبر وارد کلاس نشدن	.۵۷

کدهای گزینشی	کدهای محوری	کدهای باز	کدها	ردیف
	بازخورد های اجرایی	K۱	نبود نظم در اجرای اهداف کلاسی در تدریس اول	. ۵۸
		K۲	بررسی نکردن تکالیف جلسه قبلی	. ۵۹
		K۳	بیان نشدن انتظارات معلم از دانش آموزان	. ۶۰
		K۴	گوش دادن فعالانه	. ۶۱
		K۵	نا مفهوم بودن سوالات معلم از دانش آموزان	. ۶۲
		K۶	رجوع به خلاصه ی درس	. ۶۳
		K۷	انجام ارزشیابی تراکمی به روش بازی صحیح غلط معکوس	. ۶۴
		K۸	انجام ندادن ارزشیابی آغازین	. ۶۵
		K۹	انجام دادن ارزشیابی تکوینی	. ۶۶
		K۱۰	ایجاد انگیزه به شیوه ی خلاقانه	. ۶۷
	L۱	نحوه چینش کلاسی	. ۶۹	
	L۲	نبود کار گروهی	. ۷۰	
	L۳	تعامل نداشتن دانش آموزان با یکدیگر	. ۷۱	

تعامل و مشارکت گروهی	L4	برقرار نشدن ارتباط چشمی دانش آموزان با یکدیگر	.72
	M1	ارائه پند های اخلاقی برای رعایت آداب زندگی رسانه ای	.73
محتوای آموزشی	M2	آموختن مهارت های اجتماعی	.74
	M3	تسلط نداشتن روی محتوای درسی در تدریس اول	.75
	M4	مهارت در انتقال مفاهیم	.76
	M5	ارائه بازخورد مرتبط	.77
	M6	تسلط معلم بر دانش موضوعی در تدریس دوم	.79
	M7	آموزش نحوه مقابله با قلدران مجازی	.80
	M8	معرفی منابع جذاب	.81
	M9		

۴- نتیجه گیری

درس پژوهی شکل اولیه ای از رشد حرفه ای معلمان در ژاپن است. هدف آن بهبود مستمر تدریس (آموزش) است به گونه ای که دانش آموزان بتوانند مطالب بیشتری را بیاموزند. تمرکز اولیه آن نیز بر نحوه تفکر و یادگیری دانش آموزان است (بختیاری، ۱۳۸۷). درس پژوهی

یک رویکرد بهبود آموزشی است که معلمان را در مرکز فعالیت حرفه ای خود قرار می دهد به طوریکه معلمان با علاقه و میل خود یادگیری دانش آموزان را بهتر درک کنند. فلسفه ی این رویکرد ساده است: معلمان با یک پرسش مشترک راجع به یادگیری دانش آموزان خود پرد هم می آیند، طرح درسی ارائه می دهند تا یادگیری دانش آموزان را در عمل مشاهده کنند و مشاهده ی خود را بررسی کنند. معلمان از طریق این فرایند فرصت های فراوانی دارند، تا یادگیری دانش آموزان را مورد بحث قرار دهند و در باب چگونگی اثر گذاری روش تدریس خود تبادل نظر کنند (عربان، ۱۳۹۵). معلمان پس از شناسایی اهداف یک درس، طرح درسی برای آن طراحی می کنند. آنها برای اینکه یادگیری دانش آموزان را قابل مشاهده کنند با نظر داشتن اهداف درس، یک رویکرد تدریس خاص را انتخاب می کنند. هدف اصلی طرح درس مذکور این نیست که یک طرح درس کامل و بی نقص ارائه شود، بلکه هدف آن است که یک رویکرد تدریس در بافت کلاس بررسی شود تا مشخص گردد دانش آموزان چگونه یاد می گیرند. معلمان با پیش بینی پاسخ های احتمالی دانش آموزان و ارائه توضیح های درس به طریقه ای خاص، جنبه های مهم درس را فرا می گیرند و پی میبرند که دانش آموزان احتمالاً چگونه به این جنبه ها پاسخ می دهند و تفکر و فلسفه ی پاسخ های احتمالی را بهتر درک می کنند (همان).

درس پژوهی حاضر اعضای تیم چهار نفره درس خویشتن داری کتاب تفکر و سبک زندگی پایه هشتم را در دو مرحله تدریس و اجرا کردند. بر اساس نقد و ارزیابی های صورت گرفته از تدریس اول و دوم، اعضای تیم به این نتیجه رسیدند که اجرای درس پژوهی می تواند در شایستگی های معلم و مدیریت کلاسی موثر باشد. پژوهش در کلاس درس همچنین همچنین موجب ارتقای کیفیت یادگیری، تعامل کلاسی، مشارکت های گروهی می شود. این درس پژوهی همچنین باعث پیشرفت ارتقای سطح تخصص معلم های پژوهشگر می باشد.

پژوهشگران همچنین از بررسی نقاط ضعف و قوت تدریس اول و دوم دریافتند یکی از مهم ترین مولف های تدریس در درس تفکر و سبک زندگی، کارگروهی است. فعالیت گروهی باعث فعالیت بیشتر دانش آموزان شده و به نوعی جذابیت لازم را در دانش آموزان نسبت به درس به وجود آورده و به اصطلاح انگیزش دانش آموزان را جریحه دار می کند و آنها را دلبسته مدرسه می کند که این مورد خود باعث به وجود آمدن و افزایش اشتیاق تحصیلی می شود. تحقیقات نشان می دهد که وقتی دو عنصر کلیدی یعنی اهداف گروهی و مسئولیت فردی با هم مورد استفاده قرار می گیرند نتایج پیشرفت تحصیلی کاملاً مثبت می شود و با دانش آموزان همکاری می کنند و روابط بهتری با هم برقرار می کنند. فعالیتهای گروهی باعث می شود که بیش از حد انتظار دانش آموزان بیاموزند زیرا یاد دادن به دیگران به فرد کمک می کند تا آموخته های خود را بهتر بفهمد. مزایای فعالیت های گروهی مزیت اصلی کار در گروه مشارکت و همکاری است که در کار گروهی تشویق و ترغیب می شوند که به رشد مهارتهای اجتماعی دانش آموزان کمک می کند (شفیعی و تخشا، ۱۳۹۹).

پژوهشگران در سنجش تدریس اول و دوم به اهمیت محتوای آموزشی پی بردند. نظر پژوهشگران بر این مبناست که محتوای آموزشی که به دانش آموزان ارائه داده می شود هرچقدر به نسبت تکنولوژی روز دنیا، بروز تر باشد؛ انگیزه ی دانش آموزان برای یادگیری بالا تر است. امروزه با پیدایش و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات استفاده از رایانه و اینترنت در فرایند یاددهی-یادگیری موجب تحول و نوآوری در آموزش شده است. جامعه ی بین المللی فناوری در تعلیم و تربیت این نکته را مورد تاکید قرار میدهد که معلمان کلاسهای امروزی باید آماده ی فراهم آوردن فرصت های یادگیری فناوری محور برای دانش آموزان باشند. (عباسی و همکاران، ۱۳۹۷) تکنولوژی آموزشی یکی از اساسی ترین مباحث آموزش و پرورش است که در روشهای نوین تدریس به آن توجه میشود. تکنولوژی آموزشی مجموعه روشها و دستورالعملهایی که با استفاده از یافته های علمی برای حل مسائل آموزشی اعم از طرح، اجرا و ارزشیابی در برنامههای آموزشی به کار گرفته میشود (فردانش، ۱۳۹۴).

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

یکی دیگر از مهم ترین عواملی که پژوهشگران آن را مهم می‌شمارند، ارزشیابی در کلاس است. ارزشیابی از دانش آموزان در فرایند تدریس می‌تواند علاوه بر فراگرفتن بهتر درس توسط دانش آموزان به تثبیت آن در حافظه ی آنها کمک کند. قضاوت درست در زمینه میزان و عمق یادگیری باید متکی به شواهد و اطلاعات گوناگون و مستندی باشد که به طور مستمر در فرآیند یادگیری گردآوری شود. این فرآیند از مرحله گردآوری اطلاعات تا قضاوت درباره کیفیت و مطلوبیت یادگیری، ارزشیابی نام دارد و جزئی از فرآیند آموزش محسوب میشود که در هر مرحله از آموزش باید فعالانه عمل کند (فرج الهی و حقیقی، ۱۳۹۲).

همچنین پژوهشگران دریافتند داشتن مهارت کلامی برای معلم از مهم ترین مولفه های تدریس اوست. دانش آموزان به معلمانی که در تدریسشان شیوه ی سخنرانی شیوا تر، بلیغ تر و فصیح تر دارند و در تلاش می کنند در تدریس شان از سخنان دلنشین استفاده کنند؛ بسیار ارزش می گذراند و این ارزش گذاری در فرایند یاددهی-یادگیری آنها موثر است.

در سرانجام این پژوهش باید بیان کرد عواملی که بر توسعه معلمان و همچنین کارآمدی تدریس موثر است عبارتند از: مهارت غیر کلامی؛ مهارت کلامی، محیط آموزشی، محتوای آموزشی، چالش های عملکردی؛ تعامل کلاسی، تسلط و کنترل به کلاس و کیفیت یادگیری.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

منابع

- بارخدا، سیدجمال؛ احمدی، اقبال؛ محمدی، ناهید؛ خورشیدپور، زهرا؛ نقش مدیریت فضاهای آموزشی مدارس در یاددهی - یادگیری دانش آموزان پژوهش های علوم انسانی بهمن ۱۳۹۲، سال پنجم- شماره ۲۹
 بختیاری، ابوالفضل. سایت فرهنگ مدرسه (۹۱/ ۱/۱۱)
- بهادری، سایت (گروه پژوهش اداره ی آموزش و پرورش استان اصفهان). ۱۳۹۱.
- حامد مقدم، احمد. نقش معلم در تربیت اخلاقی جامعه. همایش: کنفرانس علمی پژوهشی راهکارهای توسعه و ترویج آموزش علوم در ایران. سال: ۱۳۹۴. دوره برگزاری: ۱
- حقیگوی، امیر حسین. خرداد ۲۰، ۱۴۰۱. تدریس، فن بیان و سخنرانی
- خاکباز، عظیمه سادات؛ خدایی، محمدرضا؛ موسی پور، نعمت اهلل. (۹۲۱۱). تاثیر درس پژوهی بر توسعه حرفه ای معلمان ریاضی. فصلنامه تعلیم و تربیت. شماره ۱۲: ۳۵-۲۲
- عبدلی، سلطان احمد جواد. علیزاده، رقیه. حداد، زهرا. عبدلی سلطان احمدی، جواد. حداد، زهرا. تاثیر آموزش سواد رسانه ای بر مهارت های تفکر انتقادی دانش آموزان. نشریه: مطالعات رسانه ای. سال: ۱۳۹۷ | دوره: ۱۳ | شماره: ۱ (پیاپی ۴۰) صفحات: ۱۱۹-۱۳۴
- عبدالله زاده، ۱۳۹۲. به نقل از رسولی، خدیجه. احقر، قدسی. اسد زاده، حسن. اثر بخشی آموزش راهبردهای یادگیری بر خودراهبری آموزشدهندگان آموزش بزرگسال. مجله: توسعه آموزش جندی شاپور. فصلنامه ی مرکز مطالعات و توسعه ی آموزش علوم پزشکی. سال یازدهم، شماره ۴. زمستان ۱۳۹۹
- شمشیری، بابک. ۱۳۹۶. نقش و جایگاه تربیت فرهنگی در نظام تربیت معلم. دانشگاه فرهنگیان فصلنامه پژوهش در تربیت معلم سال اول، شماره دوم، تابستان ۱۳۹۶
- میر مالک، سید عباس. نشریه: نشریه جراحی ایران. سال: ۱۳۸۵ | دوره: ۱۴ | شماره: ۴. صفحات: ۰-۰
- وشیدا، شوهی. (۱۳۹۵). یادگیری معلم با درس پژوهی. نشریه: راهبردهای نوین تربیت معلمان. | دوره: ۲ | شماره: ۳. صفحات: ۱۱۱-۱۳۰

پیشنهادات

- ۱- تهیه و تجهیز مدارس به فن آوری جدید (برد هوشمند) توسط مدیران خرد و کلان.
- ۲- استفاده بهینه و مؤثر از فن آوری جدید (برد هوشمند) توسط معلمان و...
- ۳- توجه و به کارگیری از هوش های چندگانه در تدریس دبیران و معلمان
- ۴- استفاده از روش های تلفیقی در نوشتن طرح درس کلیه ی دبیران و معلمان.
- ۵- با توجه به این که درس پژوهی یک فعالیت بسیار جذاب و سازنده ست، می توان در موضوعات علوم رفتاری و مسائل روان شناختی از آن بهره ی کافی و وافی برد.
- ۶- بهره گیری از تجارب همکاران با سابقه و باز نشسته می تواند بسیار سودمند باشد در جهت کوتاه تر کردن راه برای رسیدن به هدف.